

DAGVLINDERS ABTSWOUDSE BOS 2013

VLINDERMONITOR

ORANJE LUZERNEVLINDER

Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging

KNNV afdeling Delfland
Postbus 133
2600 AC DELFT
afdelingDelfland@knnv.nl
www.knnv.nl/afdelingDelfland
<http://twitter.com/#!/KNNVafdDelfland>

Inhoudsopgave

	pagina
1. Inleiding.....	3
2. Samenvatting.....	3
3. Methode.....	3
4. Resultaten vlinderbiotop.....	4
5. Resultaten vlinderroute.....	9
6. Conclusies.....	12
7. Aanbevelingen beheer.....	12
8. Jaarlijst vlinderbiotop.....	13
9. Jaarlijst vlinderroute.....	14

Verantwoording

Monitor vlinderbiotop: Leo Poot

Monitor vlinderroute : Marian Barendtzen/Leo Poot

Verslag : Leo Poot

Foto's : Leo Poot

1. Inleiding

In dit verslag worden de resultaten van het monitoren van dagvlinders weergegeven betreffend de vlinderroute Abtswoudse bos en het zogenoemde vlinderbiotoop, dat zijn de sectoren waar het maairegiem van toepassing is gericht op het verbeteren van de natuurwaarden/vlinderpopulaties in de locatie "Abtswoudse bos". (36-21-31) Het maairegiem/beheer moet bijdragen om in genoemde locatie ("vlinderbiotoop") een biotoop te creëren dat hervestiging van nieuwe soorten en uitbreiding van de nu aanwezige populaties vlinders bewerkstelligt. In het voorjaar van seizoen 2011 zijn werkzaamheden verricht die mede moeten bijdragen aan eerder genoemde doelstelling, de nieuwe aanplant bestaat uit bomen/heesters die als waardplant een meerwaarde vertegenwoordigen en in tijd moet uitgroeien tot een mantel/zoom vegetatie langs de bestaande bosschages. Ook werd in betreffende locatie een tweetal amfibie poelen aangelegd. Om de eventuele effecten van het maairegiem/beheer (sinds 2007) te volgen, worden de aantallen en soorten vlinders geteld (monitoren) in die sectoren van bedoelde locatie waar dit maaibeheer wordt toegepast, waar nodig wordt dan het maairegiem aangepast. Het monitoren van vlinders is hiertoe een beproefde methode om de ontwikkelingen in de locatie te volgen. Het maaibeheer is uitbesteed aan de agrarische natuurvereniging "Vockestaert", twee maal per jaar (voorjaar en augustus) wordt de locatie bezocht door leden van de KNNV en "Vockestaert" en in overleg het regiem vastgesteld.

2. Samenvatting

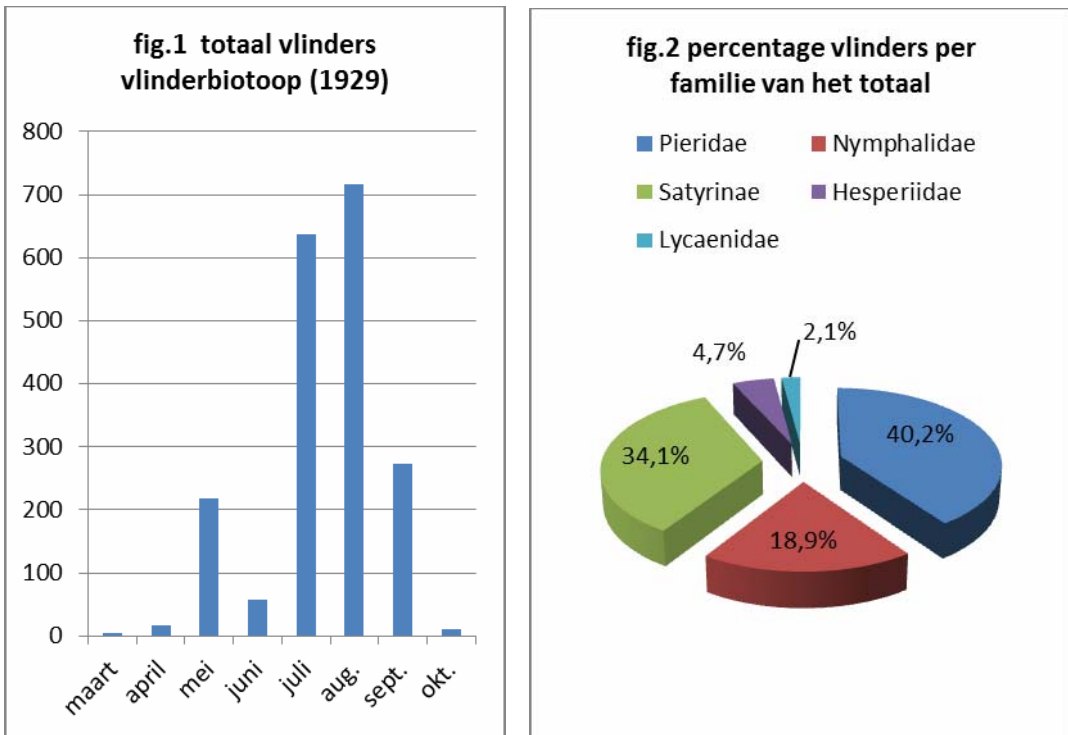
Seizoen 2013 bleek een uitstekend vlinderseizoen te zijn, ondanks de slechte voorjaarsaantallen resulteerde de warme zomermaanden tot recordaantallen. In de vlinderbiotoop werden 1929 vlinders geteld ($I=T/ab$ 160,7) en op de vlinderroute 1259 vlinders ($I=T/ab$ 114,4) de hoogste indexen van de afgelopen 5 seizoenen. In bijna alle sectoren (vlinderbiotoop) en trajectdelen (vlinderroute) werden meer vlinders gezien. Het succes van het maaibeheer is duidelijk, vergelijken we de seizoenen vanaf de start van genoemd maairegiem dan zien we een jaarlijkse toename van de aantallen met tientallen procenten. Wegens het gebrek aan waardplanten voor een aantal soorten ontbreken nog steeds de blauwtjes, ook het hooibeestje werd nog niet gezien ondanks de geschikte biotoop. Aanbevolen wordt het inzaaien van klaver en ooievaarsbeksoorten in sommige sectoren. Inzaaien van pinksterbloem in de natte sectoren en het ingestelde maairegiem continueren.

3. Methode

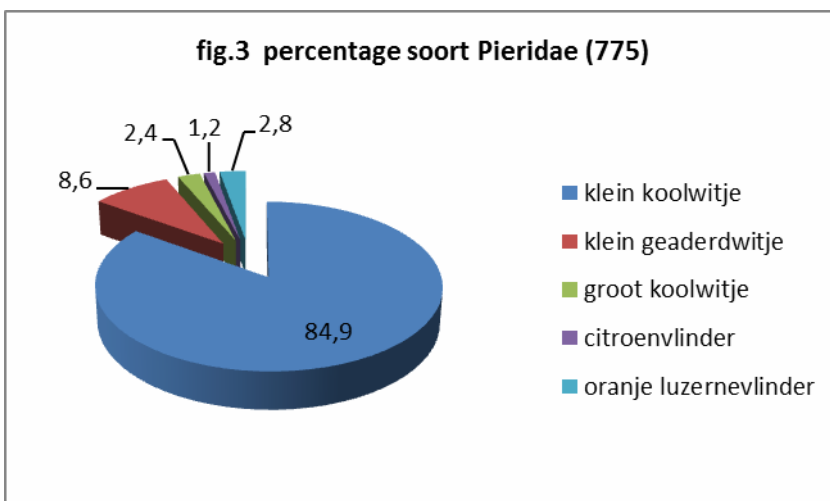
Het monitoren wordt gedaan volgens de methode die bij vlindermonitoring gebruikelijk is zij het dat de frequentie in de bezoeken per maand (seizoen) door weersinvloeden kan wisselen. Het gebied ligt in het km hok 37-25-25, dit is een vlinderroute die door Marian/Leo wordt geteld en loopt door een groot gedeelte van het westelijk deel van het "Abtswoudse bos". Deze route is verdeeld in 17 trajectdelen met wisselend biotoop en grenst aan een aantal sectoren waar het maairegiem wordt uitgevoerd, (vlinderbiotoop 37-26-21/31). De sectoren van de vlinderbiotoop, ook 17, werden dit seizoen minstens 1 maal per maand geteld (Leo). Geteld wordt er bij zonnige weersomstandigheden en een windsnelheid van niet meer dan 4 Beaufort.

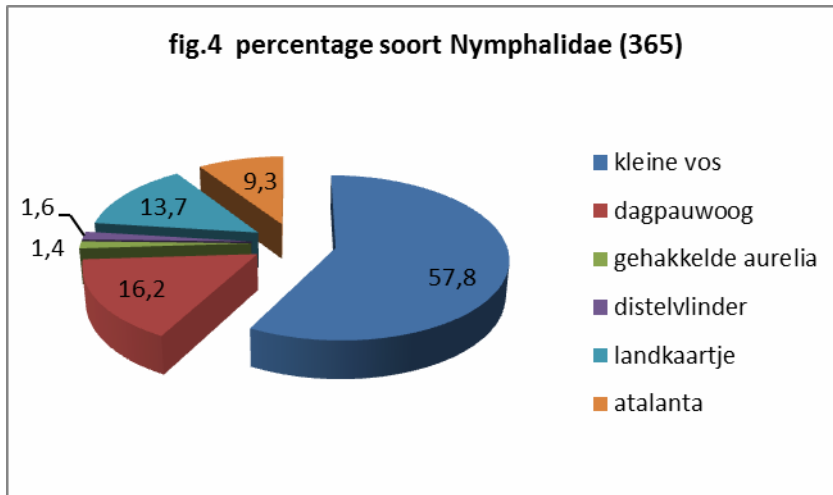
4. Resultaten vlinderbiotoop

In totaal werden 1929 vlinders geteld, index $I=T/ab$ 160,7. De sectoren werden 12 maal bezocht, het seizoen liep van maart t/m oktober waarbij in de voorjaarsmaanden de locatie 1 maal werd bezocht vanwege de slechte weersomstandigheden. De hoogste aantallen werden geteld in de families Pieridae, Satyrinae en Nymphalidae. (zie fig.1/2 en de jaarlijst)

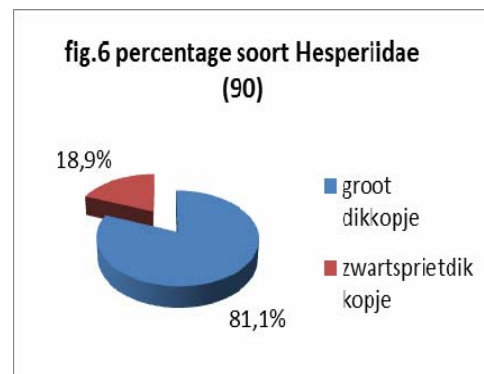
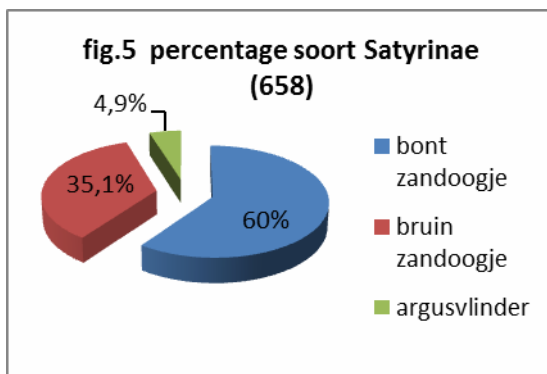

Bij de Pieridae is het klein koolwitje de meest getelde soort en de citroenvlinder de minst getelde. Bij de Nymphalidae is de kleine vos de meest getelde en gehakkelde aurelia de minst getelde. (fig.3/4)

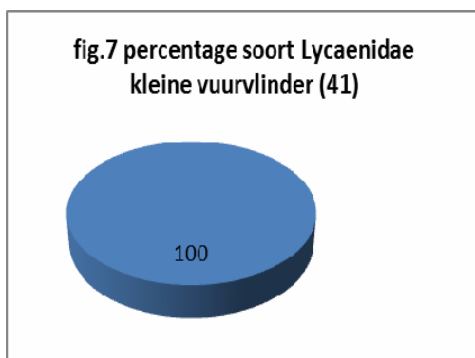

Bij de Satyrinae is het bont zandoogje de meest geziene en bij de Hesperiiidae het groot dikkopje. (fig.5/6)

Uit de familie Lycaenidae werd maar 1 soort waargenomen, kleine vuurvlinder. (fig.7)

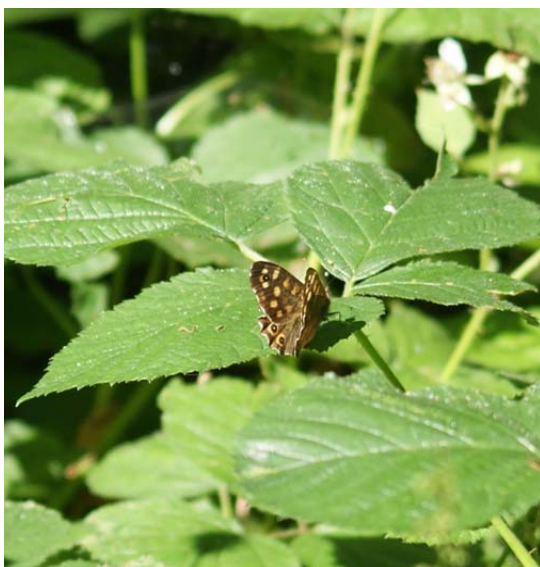
kleine vuurvlinder

klein koolwitje

kleine vos

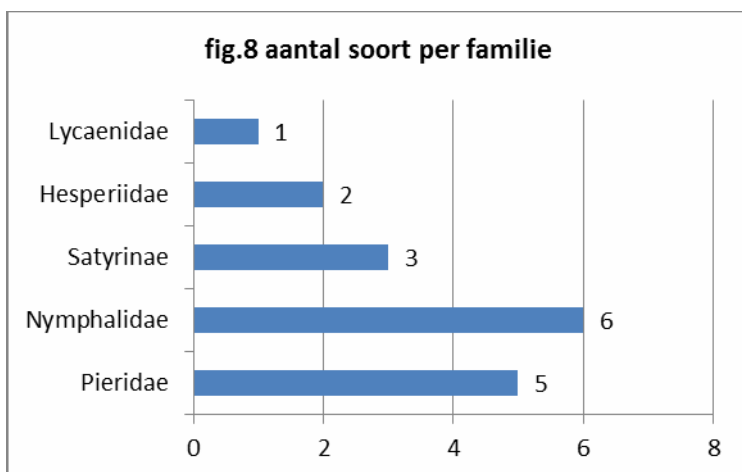

bont zandoogje

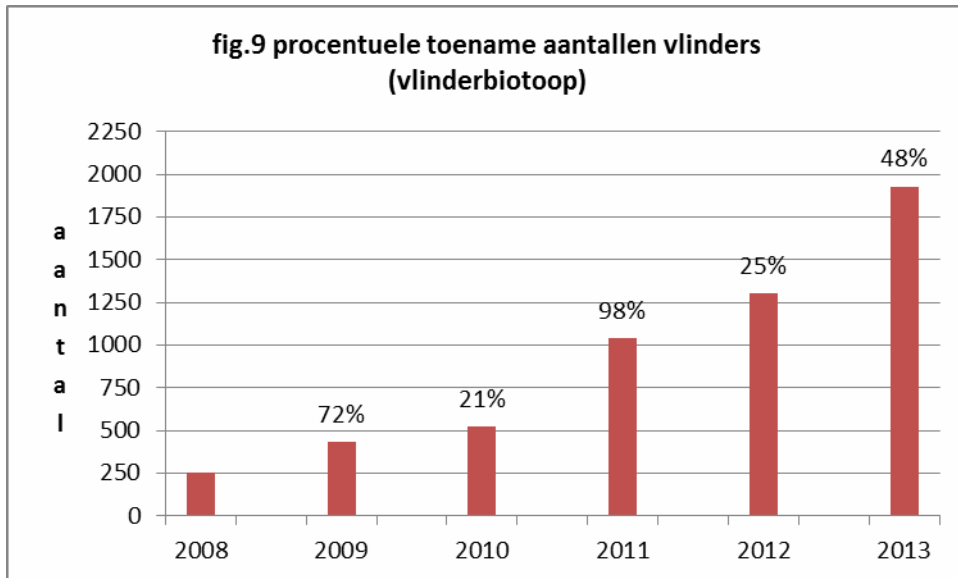

groot dikkopje

Er werden in totaal 17 soorten gedetermineerd. (fig.8)

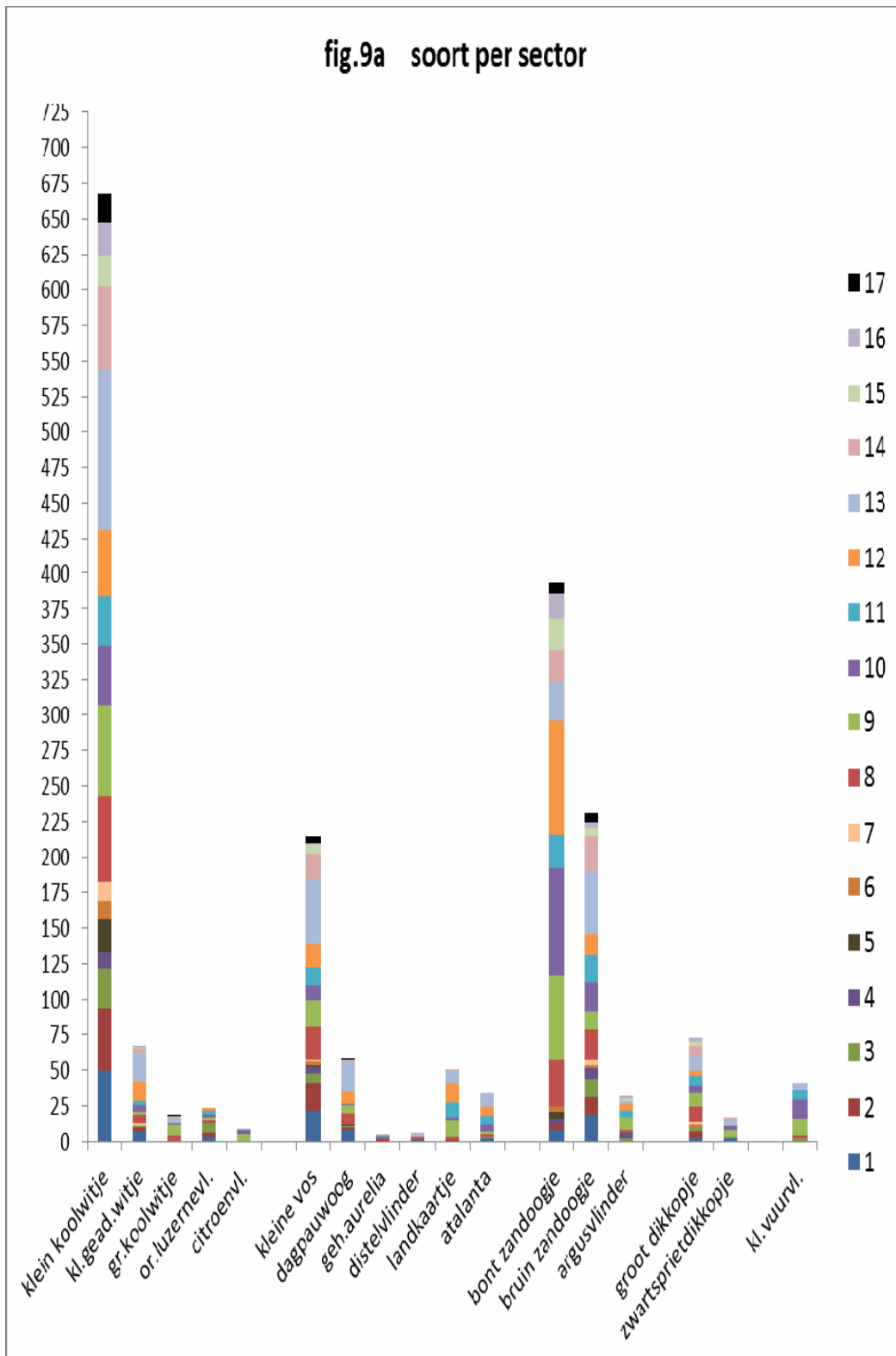

In 2007 werd een maairegiem/beheer ingevoerd met als doel de in het gebied voorkomende populaties vlinders te laten groeien en vestiging van nieuwe soorten te initiëren. De effecten van dit beheer zijn mede verantwoordelijk voor de jaarlijkse toename van de aantallen imago's in de populaties met tientallen procenten. (fig.9)

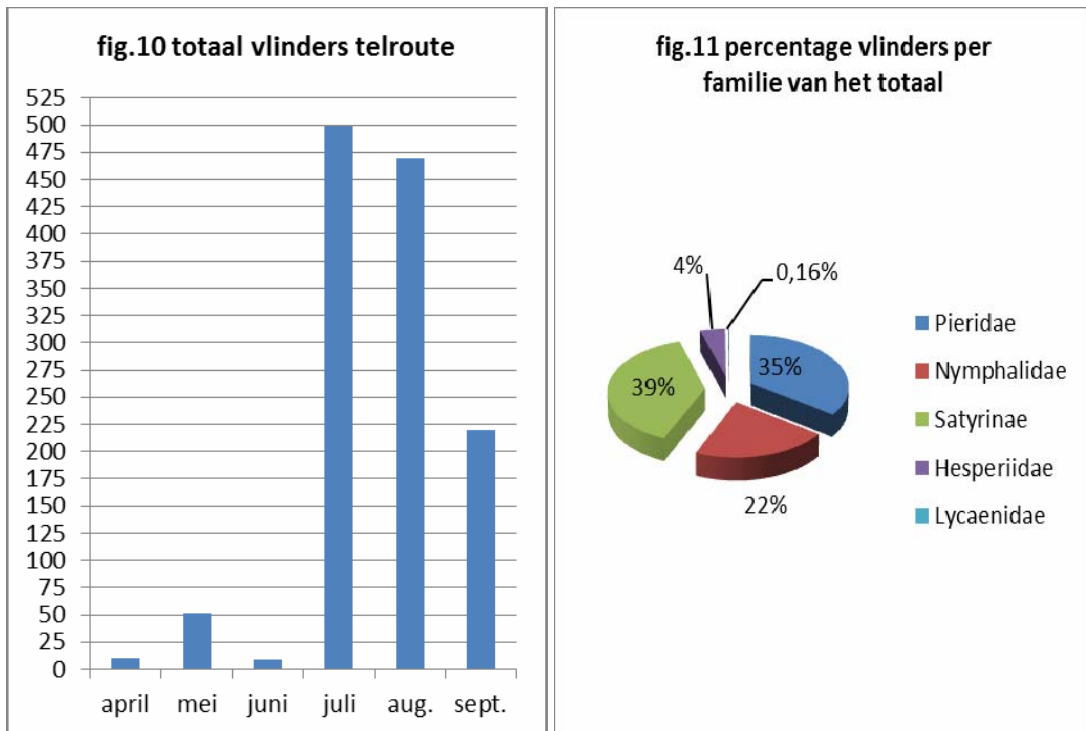
bruin zandoojie

Weergave van het aantal soorten geteld in de verschillende sectoren. (fig.10)

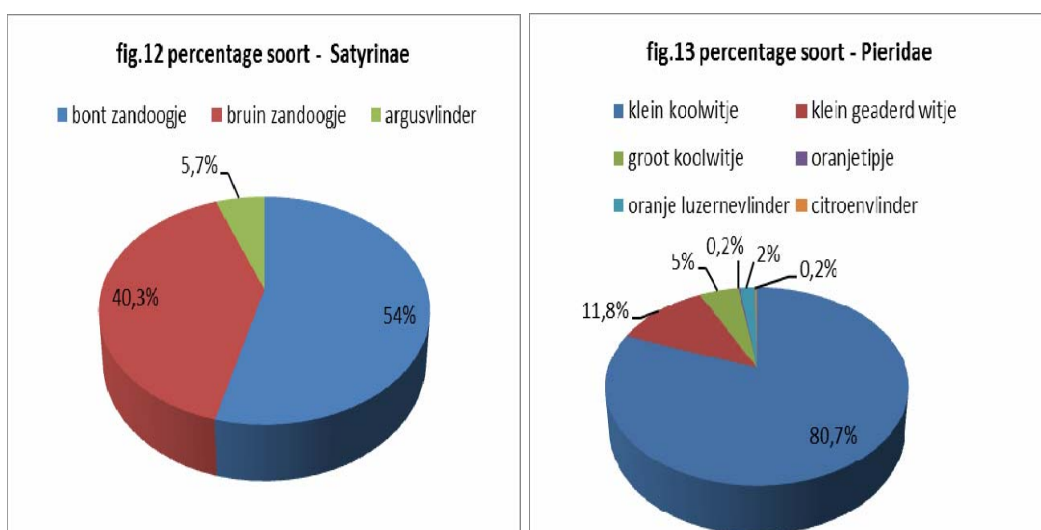

5. Resultaten vlinderroute Abtswoudse bos

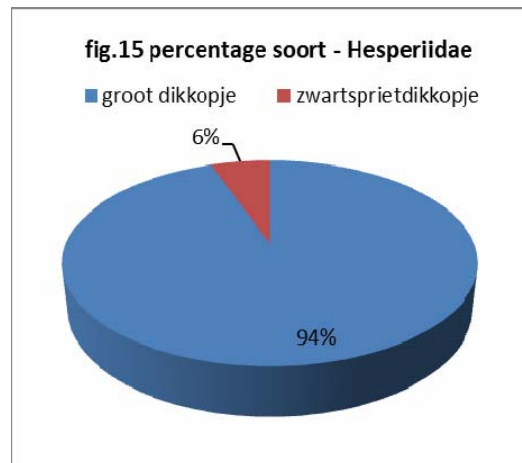
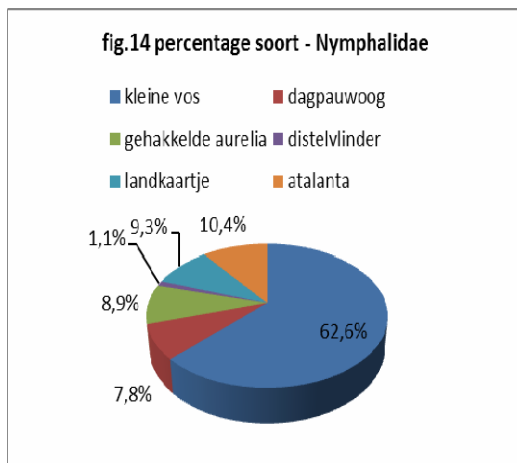
In totaal werden 1259 vlinders geteld, index I=T/ab 114,4. De route werd 12 maal gelopen, het seizoen liep van april t/m september waarbij in de voorjaarsmaanden de locatie 1 maal per maand werd bezocht vanwege de slechte weersomstandigheden. De hoogste aantallen werden geteld in de families Satyrinae, Pieridae en Nymphalidae. (zie fig. 10/11 en de jaarlijst)

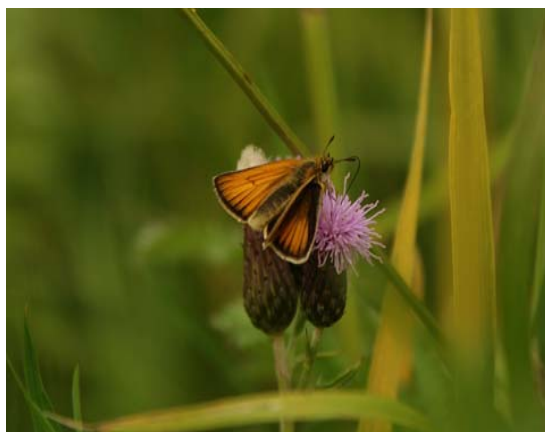
Bij de Satyrinae is het bont zandoogje de meest getelde soort en de argusvlinder de minst getelde. Bij de Pieridae is het klein koolwitje de meest getelde en oranjetipje de minst getelde. (fig.12/13)

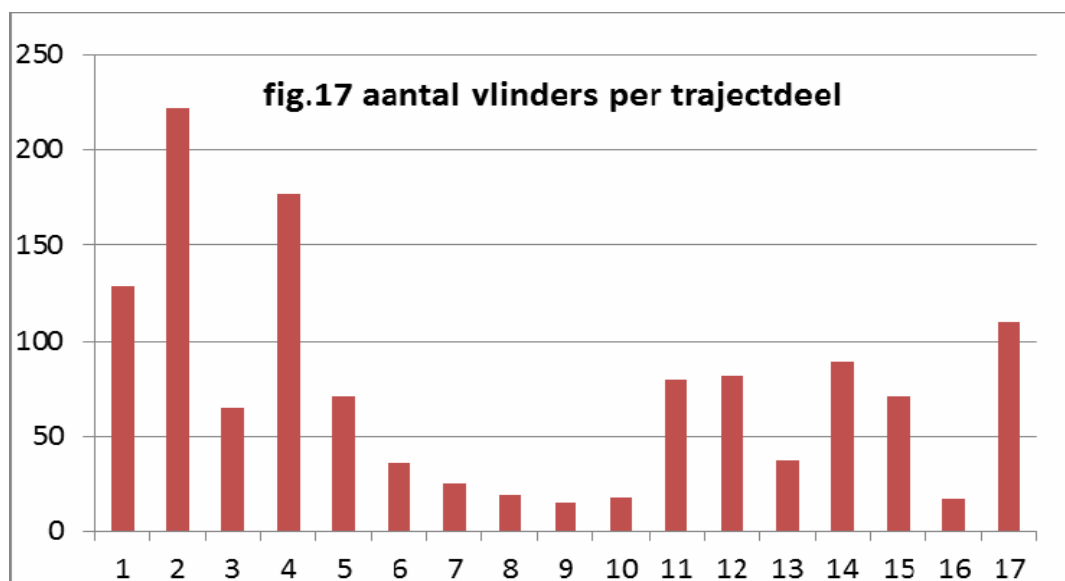
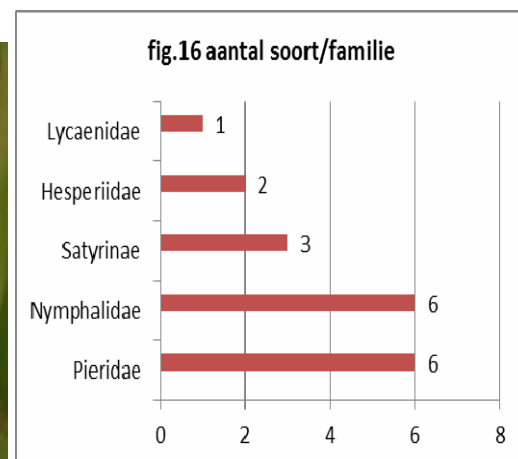
Bij de Nymphalidae is de kleine vos de meest getelde soort en distelvlinder de minst getelde soort. Het groot dikkopje is de meest getelde soort bij de Hesperiiidae en zwartsprietdikkopje de minst voorkomende soort. De Lycaenidae werd met slechts 1 soort, kleine vuurvlinder gezien. (fig.14/15)

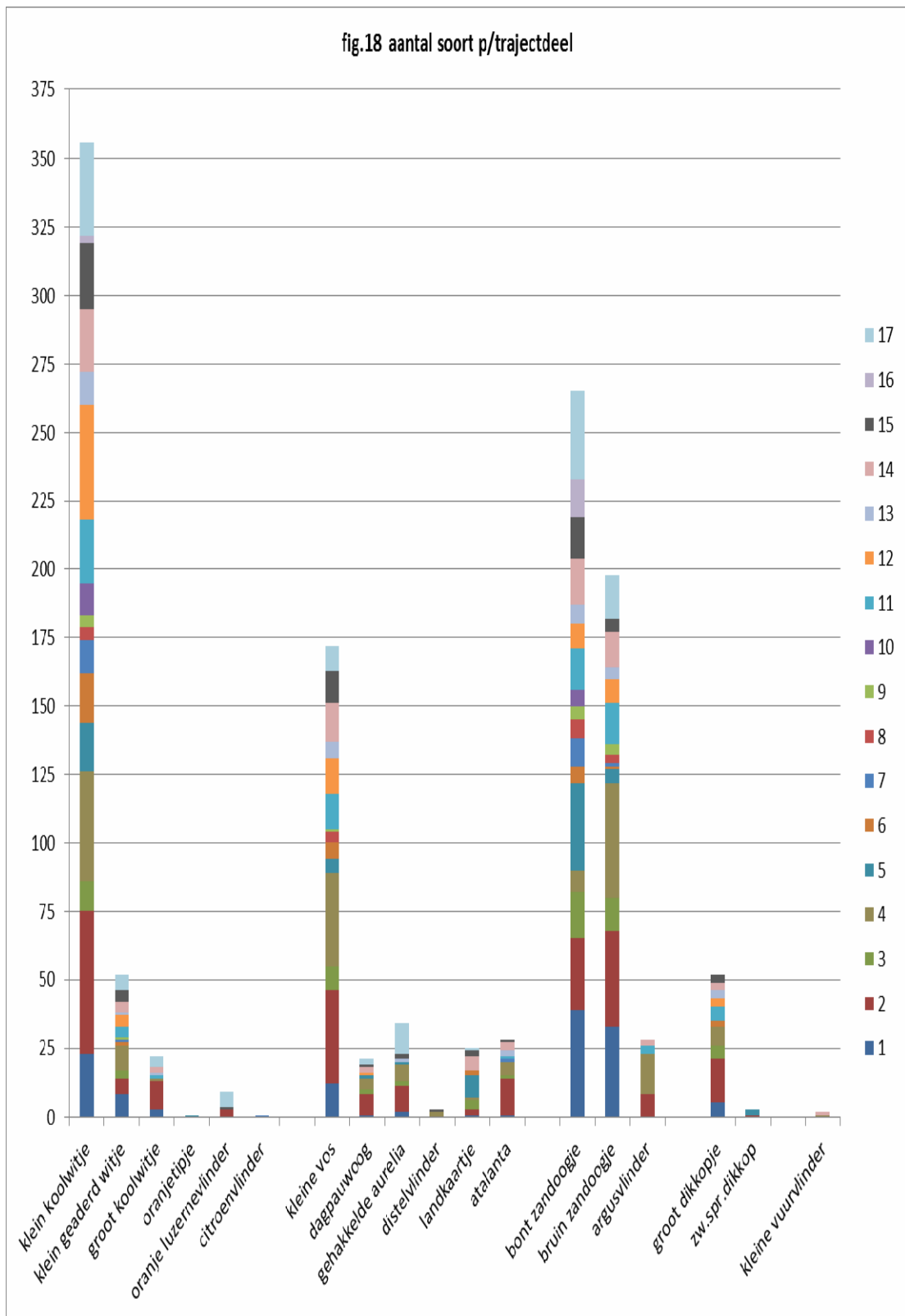
Er werden totaal 18 soorten uit 5 families gedetermineerd. (fig.16)

zwartsprietdikkopje

In figuur 18 zijn de aantallen en soorten per trajectdeel van de vlinderroute weergegeven.

6. Conclusies

Seizoen 2014 was ondanks het slechte voorjaarsweer een uitstekend vlinderjaar, de warme zomermaanden maakten de lage aantallen van het voorjaar meer dan goed. In de vlinderbiotoop werden 1929 vlinders geteld ($I=160,7$) de hoogste aantallen sinds het begin van de monitoring. Het effect van het maairegiem is nu wel duidelijk een stimulans voor de huidige populaties, gemeten over de jaren na de start van genoemd regiem zien we een jaarlijkse toename van de aantallen met tientallen procenten. Het effect is ook aan de soorten merkbaar, bruin zanddoogje, argusvlinder, kleine vos, groot dikkopje, kleine vuurvlinder en dagpauwoog blijken nu gezonde populaties en lijken zich nog steeds uit te breiden, van al deze genoemde soorten werden of de eitjes of de rupsen gevonden. Er zijn echter ook soorten die tegen de verwachting in achter blijven of zich (nog) niet hebben gevestigd zoals het hooibeestje waarvan de biotoop uitermate geschikt lijkt. Ook de blauwtjes blijven weg en dat lijkt toch een zaak van te weinig waard en nectarplanten, klaver en ooievaarsbeksoorten zijn zeer schaars. Het effect van de aanplant uit 2011 is nog niet voldoende uitgegroeid om bij te dragen aan de (her) vestiging van soorten als citroenvlinder en boomblauwtje maar ook uitbreiding van gehakelde aurelia blijft achter. Van de doelsoorten hooibeestje, bruin en icarusblauwtje wordt incidenteel een exemplaar gezien.

Ook voor de vlinderroute geldt dat het een goed seizoen was, hier werden ook de hoogste aantallen, 1259 ($I=114,4$) vlinders sinds jaren gescoord. In bijna alle trajectdelen waren de aantallen hoger dan voorgaande jaren, vooral de trajectdelen 1,2,3 en 4 blijken een aantrekkelijk biotoop met veel nectarplanten en dus ook aantrekkelijk voor veel vlinders. Opvallend is ook dat trajectdelen die grenzen aan de vlinderbiotoop waar het maairegiem geldt de aantallen toenemen. Een aardige bijkomstigheid was ook de massale trek van de oranje luzernevlinder naar onze streken dit seizoen, het gebrek aan klaver en luzerne in zowel vlinderbiotoop als vlinderroute maakte dat deze mooie vlinder minder uitbundig voorkwam vergeleken met de aantallen in andere gebieden.

7. Aanbevelingen beheer

Het nu lopende maaibeheer/regiem handhaven, twee maal per jaar beoordelen welke sectoren er gefaseerd gemaaid moeten worden. Sommige sectoren als mogelijk al in mei maaien om meer bloemrijk biotoop te initiëren. Inzaaien van vooral klaversoorten en ooievaarsbeksoorten voor het aantrekken van blauwtjes. Inzaaien van de natte sectoren met pinksterbloem om zwervende oranjetipjes te verleiden zich in deze locatie te vestigen.

8. Jaarlijst vlinderbiotoop Abtswoudse bos 2013

Familie	soort	aantal	waardplant
Pieridae			
Pieris rapae	klein koolwitje	658	Brassicaceae
Pieris napi	klein geaderd witje	67	Brassicaceae
Pieris rapae	groot koolwitje	19	Brassicaceae
Colias croceus	oranje luzernevlinder	22	Vicia/M.sativa
Gonepteryx rhamni	citroenvlinder	9	Rhamnaceae
Nymphalidae			
Aglais urticae	kleine vos	211	Urtica dioica
Inachis io	dagpauwoog	59	Urtica dioica
Polygonia c-album	gehakkelde aurelia	5	Urtica dioica/Salix
Vanessa cardui	distelvlinder	6	C.arvensis/U.dioica
Araschnia levana	landkaartje	50	Urtica dioica
Vanessa atalanta	atalanta	34	U.dioica/U.urens
Satyrinae			
Pararge aegeria	bont zandoogje	395	div.Poaceae
Maniola jurtina	bruin zandoogje	231	div.Poaceae
Lasiommata megera	argusvlinder	32	div.Poaceae
Hesperiidae			
Ochlodes faunus	groot dikkopje	73	div.Poaceae
Thymelicus lineola	zwartsprietdikkopje	17	div.Poaceae
Lycaenidae			
Lycaena phlaeas	kleine vuurvlinder	41	R.acetosella/R.acetosa
		1929	

9. Jaarlijst vlinderroute Abtswoudse bos

Familie

soort	soort	aantal	waardplant
Pieridae			
Pieris rapae	klein koolwitje	356	Brassicaceae
Pieris napi	klein geaderd witje	52	Brassicaceae
Pieris rapae	groot koolwitje	22	Brassicaceae
Anthocharis cardaminis	oranjetipje	1	Brassicaceae
Colias croceus	oranje luzernevlinder	9	Vicia/M.sativa
Gonepteryx rhamni	citroenvlinder	1	Rhamnaceae
Nymphalidae			
Aglais urticae	kleine vos	169	Urtica dioica
Inachis io	dagpauwoog	21	Urtica dioica
Polygonia c-album	gehakelde aurelia	24	Urtica dioica/Salix
Vanessa cardui	distelvlinder	3	C.arvensis/U.dioica
Araschnia levana	landkaartje	25	Urtica dioica
Vanessa atalanta	atalanta	28	U.dioica/U.urens
Satyrinae			
Pararge aegeria	bont zandoogje	265	div.Poaceae
Maniola jurtina	bruin zandoogje	198	div.Poaceae
Lasiommata megera	argusvlinder	28	div.Poaceae
Hesperiidae			
Ochlodes faunus	groot dikkopje	52	div.Poaceae
Thymelicus lineola	zwartsprietdikkopje	3	div.Poaceae
Lycaenidae			
Lycaena phlaeas	kleine vuurvlinder	2	R.acetosella/R.acetosa
		1259	

De KNNV, de natuurvereniging voor Delfland.

De KNNV opent je ogen en hart voor de natuur. Met elkaar komen we op voor de belangen van die natuur.

